

AZ „AMORIS LAETITIA” APOSTOLI BUZDÍTÁS

A Katolikus Egyház tanítása szerint Isten az Ő kegyelmét minden emberre ki akarja árasztani. Az ember azonban ezt csak bizonyos csatornákon keresztül tudja felfogni, befogadni. Ezek a csatornák a *szentségek*. A *szentségek* tehát *Jézus Krisztus által alapított, hatékony, látható jelek*, amelyeken keresztül Isten az Ő *kegyelmeit közli velünk*, és isteni életében részesít bennünket. A szentségek megszentelik a hívőket, építik az Egyházat, és szolgálják – világosabbá, érthetőbbé teszik a hívők számára – a tanítást (vö. SC 59).

A II. Vatikáni Zsinat (1962-1965) azon túl, hogy hatásai szerint *háromféle szentségről* beszél (a *beavatás szentségeiről* [keresztség, bérmlás, eukarisztia], a *gyógyítás szentségeiről* [bűnbánat szentsége, betegek kenete] és a *közösség szolgálatának szentségeiről* [egyházi rend, házasság]), azt emeli ki, hogy *a szentségek a keresztény élet minden fontos pillanatát és állomását érintik*: a *gyermekkort* (keresztség), a *kamaszkort* (bérmlás), a *felnőttkort* (szentgyónás, szentáldozás, egyházi rend, házasság) és az *öregkort* (betegek kenete), és minden szentségnek megvan a maga életfontosságú saját helye.

A *Katolikus Egyházban* a szentségek száma 7: *keresztség, bérmlás, Oltáriszentség, bűnbánat szentsége, betegek kenete, egyházi rend, házasság*. A Protestáns Egyházaknál általában 2: a keresztség és az úrvacsora.

A *házasság*, mint láthatjuk, csak a *Katolikus Egyházban szentség*, egy külön csatorna, amelyen keresztül Isten kegyelme a házasságba árad. A *bűn uralma alatt* a házasságot mindig fenyegeti ugyan a megnevelés, az uralomvágy, a hűtlenség, a féltékenységek, melyek a gyűlöletig és szakításig is vezethetnek. De a teremtés rendje a súlyos zavar ellenére is fennmaradt, és a Krisztusból áradó külön kegyelem segítségével a házastársak megvalósíthatják *az életnek azt az egységét*, amire Isten őket „*kezdetben*” teremtette. A kegyelem erejével segítik egymást a házasságban, továbbá a gyermek elfogadásában és nevelésében.

Mivel a *házassági kötelék* épp olyan *eltörölhetetlen jegyet* nyom a lélekbe, mint a többi szentség, ezért a katolikus házasság *egy és felbonthatatlan*. Ezt elfogadni minden szerelem és szeretet ellenére nem könnyű. Különösen nem a mai időkben. Egyre több az elváltak és újr házasságba lépők száma. Magyarországon pl. 2011-ben ezerből 649 házasság végződött válással.

Mit tegyünk velük a fentiek tudatában? A katolikus felfogás szerint az elváltak és újr házasságba lépők ugyanis „*szentséget törtek*”, érthetőbben: bűnben élnek, ezért az ún. életadó szentségekhez – gyónás, szentáldozás – addig nem járulhatnak, míg a bűnös állapot tart.

Ferenc pápa 2014-ben és 2015-ben kétszer is összehívta a világegyház püspökeinek egy jó részét, hogy velük a házasság és a család helyzetéről – ennek fényében is – tárgyaljon.

Ennek a két *püspöki szinódusnak* a lecsapódása az „*Amoris laetitia – A szeretet öröme*” kezdetű apostoli buzdítás, amelyet április 8-án, pénteken délután a Szentszék sajtótermében óriási érdeklődés közepette mutatták be a sajtónak.

Lássuk most először az apostoli buzdítás szerkezeti felépítését (1), azután a tanításának súlypontjait (2), végül a belőle fakadó lelkipásztori lehetőségeket és kihívásokat (3).

1. Az apostoli buzdítás szerkezeti felépítése

A 250 oldalas írás 9 fejezetből áll. A bevezetőben arról olvashatunk, hogy a családdal kapcsolatos kérdésekre nagyon sokan az Egyháztól várnak – mindenre és mindenkire egyformán vonatkozó és érvényes – választ, de a téma annyira összetett, hogy a pápának azt kell mondania: „... *nem minden tanítói, erkölcsi vagy lelkipásztori problémát kell egy a Tanítóhivatal által kimondott határozatban eldönteni.*” Ehelyett inkább olyan megoldásokat kell *helyileg* keresni, amelyek figyelembe veszik az „*illető országban, vagy régióban létező helyi hagyományokat illetve kihívásokat.*”

És ilyen lelkipásztori probléma a házasság és a család is...

1.1. Isten Szava világosságánál (8–30.)

Az első fejezet *a 128. zsoltárból* indul ki, amely mind a zsidóknál, mind pedig a keresztényeknél a házasságkötés liturgiájához tartozik, és annak fontosságát húzza alá: ¹*Boldog, aki féli az Urat, aki az ő útjain jár.* ²*Élvezheted majd, amit kezded szerez, boldogságban és bőségben fogsz élni.* ³*Feleséged háza bensejében hasonlít a termő szőlőtőhöz, s mint a hajtások az olajfát, gyermekeid úgy veszik körül asztalodat.* ⁴*Lám, ilyen áldás-ban részesül az ember, aki féli az Urat.* ⁵*Áldjon meg téged Sionból az Úr, hogy lásd Jeruzsálem boldogságát életed minden napján!* ⁶*És lásd meg fiaidnak fiait! Békesség legyen Izraelnek!*

A zsoltárból az olvasható ki, írja a pápa, hogy *a házasság nem egy kész épület*, hanem egy folytonosan építendő, csodálatos, de törékeny intézmény, amely nem egyszer a bűnnel kell, hogy szembenézzen, ha a partnerek kezdeti szerelme egymás fölötti uralomvágyba csap át. Ezért fontos az Isten szava, amely a házastársaknak és a családoknak egy isteni útítárs, különösen, ha krízisben vannak: biztosan mutatja nekik a helyes útirányt és a célt...

1.2. A családok valósága és kihívásai (31–57.)

A 2. fejezetben a pápa *a családok jelenlegi helyzetét és állapotát* ecseteli (AL 6), és számos vele kapcsolatos problémát sorol fel, kezdve a menekültek áldatlan helyzetéről, amely szétszakítja a családokat, a férfi és a női nem közötti különbséget tagadó és azt propagáló „*gender-ideológián*” át, az önzés kultúrájáig, amely a tartós kapcsolatokat éppúgy elutasítja, mint a megfogant élet létjogosultságát. Majd beszél továbbá a lakáshiányról, a szegénységről, a munkanélküliségről, amelyek mind káros hatással vannak egy egészséges, boldog családi élet kialakulására, végül beszél a pornográfiáról, a kiskorúak (szexuális) zaklatásáról, a házasságot, mint intézményt aláásó és szétzúzni igyekvő (állami) jogi ügykezdésekről, valamint a nők elleni erőszakról, amelyek mind a boldog házas- és családi élet sírásói (vö. AL 33).

1.3. Jézusra fordított tekintet: a család hivatása (58–88.)

A harmadik fejezet *az Egyháznak a házassággal és a családdal kapcsolatos tanítását* hozza. Beszél a család Isten szerint elképzelt hivatásáról, a házasságról, mint szentségről, annak felbonthatatlanságáról, az élet továbbadásáról, valamint a gyermekek neveléséről. A gondolatmenet az ún. „*megsebzett családokra*” is gondol, és arra buzdít, hogy vegyük tekintetbe az ő helyzetüket is (AL 79).

1.4. A szeretet a házasságban (89–164.)

A negyedik fejezetben *a házasságon belüli szeretetről* olvashatunk, amelyet a pápa Szent Pál apostolnak a Korintusiakhoz írt levele híres részéből, az ún. „*szeretet-himnusz*” kölcsönöz (vö. 1 Kor 13,4-7). Előbb részletesen ecseteli a házaspárok érzelmvilágának

pozitív és negatív arculatait, majd kifejti az *erotika*, azaz a házasságon belüli nemi kapcsolat értelmét, értékét és szépségét. Ez a fejezet egy nagyon gyümölcsöző és értékes adalék a keresztény házaspárok vallási és mindennapi életéhez, amelyhez hasonló eddigi pápai dokumentumokban így megfogalmazva hiába keresünk.

1.5. A szeretet, mely termékennyé válik (165–198.)

Az ötödik fejezet a házasság termékenységéről és életet adó dimenziójáról elmélkedik. Beszél az új élet elfogadásának szépségéről, a terhesség áldásos idejéről, valamint az apai- illetve az anyai szeretetről. Majd kitágítja a témát, és szól az örökbefogadásról, valamint a családon belüli „találkozások kultúrájáról”, a közeli és távoli rokonokról, mert a dokumentum tudatában van annak, hogy a család nem csak apa, anya, gyermek, hanem egy széles szerteágazó rokoni háló...

1.6. Néhány lelkipásztori távlat (199–258.)

A hatodik fejezetben a pápa olyan lelkipásztori utakra és megoldásokra mutat, amelyek abban segíthetnek bennünket, hogy egy stabil és termékeny családot alapítsunk Isten tervei szerint. Beszél a házassági előkészítő (jegyesoktatások) fontosságáról, a fiatal házasok lelki támogatásáról, de szót ejt a házassági élet nehéz helyzeteiről és kríziseiről is (vö. AL 239). Végül ír az elváltak és elhagyottak lelki támogatásáról, kihangsúlyozva, milyen szörnyű nyomokat hagy a házastársak, de különösen a gyermekek lelkében a válás... Ezért legfontosabb lelkipásztori törekvésünk az legyen, írja, hogy a „törvényes keretek között élő” családokban erősítsük a szeretetet és gyógyítsuk a sebeket (AL 246).

1.7. Megerősíteni a gyermekek nevelését (259–290.)

A hetedik fejezet teljes egészében a gyermeknevelésnek van szentelve. Fontos, mint írja, az erkölcsi nevelés, az értékek elsajátítása, a hit továbbadása, és természetesen a családi együttélés szabályainak elsajátítása. Érdekes az a rész, amely a gyermekek szexuális nevelését sürgeti, kihangsúlyozva annak szükségességét (AL 280).

1.8. Elkísérni, megkülönböztetni és integrálni a törekénységet (291–312.)

A nyolcadik fejezet az irgalmasság gyakorlásának fontosságáról szól. A pápa három szót emel ki az ún. „nem törvényes keretek között élő” házasokkal kapcsolatban: „elkísérni”, „megkülönböztetni” és „segíteni nekik beilleszkedni”. Ezeket az embereket is el kell kísérnünk életútjukon. Nem szabad elítélnünk őket, hanem jó ráérzéssel meg kell értenünk bonyolult és sajátos helyzetüket (AL 296). Különösen az elváltakat és újra házasodottakat nem szabad kizárnunk az egyházközségből, hanem segítenünk kell nekik beilleszkedni. Különböző tisztségeket is rájuk lehet ruházni (...) (AL 299).

Az elváltakat és újra házasodottakat pedig arra buzdítja a pápa, hogy keressék meg lelkipásztoraikat, tárják eléjük problémájukat, és ha nem is mindig hallanak majd tőlük olyan választ, mint szeretnének, biztosan megvilágosodik előttük helyzetük miértje, és fel fognak majd fedezni közösen valamilyen elfogadható megoldást (AL 312).

1.9. Házastársi és családi spiritualitás (313–325.)

A befejező kilencedik fejezetben a pápa azt hangsúlyozza, hogy „egyetlen egy család sem hullott le (készen) az égből, hanem az a feladata, hogy folytonosan érettebbé váljék a szeretetben (...) Arra vagyunk tehát hivatottak, hogy olyasmire törekedjünk, ami emberi határainkon túlmutat. Minden családnak ebből a kihívásból kell élnie. Menjünk előre, mint család, és maradjunk a (helyes) úton - együtt!” (AL 325).

2. Az apostoli buzdítás tanításának súlypontjai

2.1. A pápa maga a 4. (*A szeretet a házasságban (89–164.)*) és 5. (*A szeretet, mely termékennyé válik (165–198.)*) fejezeteket tartja nagyon fontosaknak, ezért azokat ki-mondottan kötelező olvasmány gyanánt ajánlja a házasfeleknek. Szívügye, hogy azok lássák azt a tanbeli fejlődést, amely az utóbbi évtizedek alatt az Egyházban kikristályosodott. Ezekben a fejezetekben bemutatja, hogy mit mond a házassággal és a családdal kapcsolatban a II. Vatikáni Zsinat, mit VI. Pál pápa „*Humanae vitae*” című, mit Szent II. János Pál pápa „*A test teológiája*” című, és mit XVI. Benedek pápa a „*Deus caritas est*” című enciklikája.

2.2. A külvilágot, és egyes egyházi köröket elsősorban az érdekelte, hogy mit mond majd a pápa a férfi és női nem közötti különbséget társadalmi fejlődésnek tartó és ezért eltörölni igyekvő „*gender-ideológiával*”, az egyneműek házasságával, a homo-szexualitással és az újravezetésnek a szentségekhez való járulásával kapcsolatban?

2.2.1. A *gender-ideológiát* az apostoli buzdítás elítéli. Istennőnek és férfinak teremtette az embert, erősíti meg, és kárhoztatja azok igyekvését, akik a teremtő Isten tervébe akarnak beleavatkozni és azt emberi megfontolásból keresztülhúzni (vö. AL 56).

2.2.2. Ugyanúgy elítéli a pápa az *egyneműek házasságát* is, mert az szintén nem egyezik a Teremtő terveivel. Hangsúlyozza viszont, hogy az Egyház senkit nem ítél el *homoszexuális hajlama* miatt, családjaiknak pedig azt ajánlja, hogy legyenek megértéssel az ilyen személyekkel szemben is (AL 250).

2.2.3. Végül az elváltak és újravezetésnek a szentségekhez (kifejezetten a szentáldozáshoz) való járulásával kapcsolatban a pápa nem változtatott az Egyház eddigi tanításán. Továbbra is érvényben marad az, amit Szent II. János Pál pápa a „*Familiaris consortio*” című enciklikájának 84. pontjában így fogalmazott meg: „*Mindazonáltal az Egyház megerősíti a Szentírásra támaszkodó hagyományát, mely szerint a válás után újra megházasodott híveket nem engedi szentáldozáshoz járulni. Ugyanis ők maguk akadályozzák meg, hogy szentáldozásban részesülhessenek, mert állapotuk és életkörülményeik objektíven ellentmondanak annak a Krisztus és Egyháza közötti szeretetnek, amelyet az Eucharisztia jelez és megvalósít. De van e fegyelemnek egy különleges lelkipásztori indoka is: ha az ilyen embereket az Eucharishtiához bocsátaná, az Egyháznak a házasság felbonthatatlanságáról szóló tanítására vonatkozóan tévedés és zavar támadna a hívőkben.*”

2.3. Ferenc pápa azonban szavatolja az elváltaknak és újravezetésnek azt, hogy az Egyház és szolgálai sajátos és különleges helyzetüket elfogadják, őket nem tartják kiközösítetteknek, és ha az Egyház szentségi életében nem is vehetnek részt, arra ösztönzi őket, hogy az egyházközségeik életéből ne húzódjanak vissza, hanem keressék lelkipásztoraikkal a lehetséges megoldásokat, és tevékenykedjenek erejüktől és képességeiktől függően. Így írja: „*A házasság utáni második kapcsolatban élőket integrálni kell, nem pedig kizárni az egyház közösségéből, az ő részvételük különféle formában fejeződhet ki, éppen ezért van szükség a jelenleg használt kizáró formák megkülönböztetésére és ha lehet, azokra megoldást kell keresni*” (AL 312).

Egyházi elvként azonban úgy fogalmaz: „*Azért, hogy elkerüljünk minden téves értelmezést, emlékeztetek arra, hogy az egyház semmiféle módon nem mondhat le a házasság eszményéről, mint egy isteni terv nagyszerűségéről, továbbá a zátonyra futott házasságok lelkipásztori kezelésénél ma sokkal fontosabb az a lelkipásztori erőfeszítés, amely megszilárdítja a házasságokat*” (vö. AL 307).

3. Az apostoli buzdításból fakadó lelkipásztori kihívások és lehetőségek

Egyházunkra és benne Egyházközségünkre, mint láthatjátok, új feladatok várnak. Még ha az Egyház tanítása nem is változott, a súlypont áttevődött a nem „törvényes egyházi” házasságban élők lelki fájdalmaira, és arra az irgalomra, amellyel nekünk őket életútjukon elkísérnünk, megértenünk és kebelünkre fogadnunk kell. Ezeket fogom először az Egyháztanáccsal, majd utána Híveimmel megbeszélni...

Előadásomat azzal az imával szeretném zárni, amivel Ferenc pápa is zárja apostoli buzdítását:

Jézus, Mária és József,
bennetek szemléljük
az igazi szeretet tündöklését,
bizalommal fordulunk hozzátok.

Názáreti Szent Család,
tedd a mi családjainkat is
a szeretetközösség helyévé és az ima cenákulúmvá
az evangélium hiteles iskolájává,
kis családgyházakká.

Názáreti Szent Család,
soha többé ne tapasztalják meg a családok
az erőszakot, a bezárkózást és a megosztottságot:
bárki is sérült vagy botránkozott,
leljen hamar vigaszt és gyógyulást.

Názáreti Szent Család,
add, hogy mindenki újra tudatosuljon
a család szent és sérthetetlen mivolta,
Isten tervében foglalt szépsége.

Jézus, Mária és József,
halljátok, hallgassátok meg könyörgésünket. Ámen.

Stuttgart, 2016. április 20.

Dr. Tempfli Imre
plébános